

REPORTAGE

In Arizona botsen de Apaches met Trump: heilige grond moet plaatsmaken voor heilige kopermijnen

Het ingedutte mijnbouwdorpje Superior in Arizona kende tot 1982 kleinschalige kopermijnbouw. De grote ader die later gevonden is, moet oude tijden doen herleven. — FOTO ANDREW LICHTENSTEIN/GETTY IMAGES

Grondstoffen De enorme koperader onder Oak Flat in Arizona is cruciaal voor de VS, bezweert president Trump. Mijnbouwbedrijven zien kansen, *Native Americans* beschouwen de exploitatieplannen als voortzetting van historisch onrecht. „Dit is een spiegel voor de VS. Het is tijd dat ze hun mooie woorden waarmaken.”

Milo van Bokkum vanuit Superior

30 januari 2026 Leestijd 8 minuten

Vanaf een van de verhogingen in het landschap is het uitzicht over Oak Flat in Arizona overweldigend. Omgeven door rotsen strekt zich een vlakte - een *mesa*, zoals het hier heet - uit met eiken en beekjes. In de ondergaande zon is de sfeer sereen, slechts verstoord door de enorme mijnbouwtoren die in de verte boven het tafereel uitkomt.

Dit is het landschap waar elk voorjaar en zomer jonge vrouwen uit de Apache-gemeenschap traditioneel hun overgang van meisje naar vrouw vieren. „Het is een oude ceremonie van spiritualiteit”, vertelt Wendsler Nosie, voormalig voorzitter van de San Carlos Apache-gemeenschap (15.000 leden). „Voor ons is het een heilige plek, waar de Ga'an-geesten wonen.”

Chi'chil Bildagoteel, zo heet de plek in de taal van de westelijke Apaches - en het is de vraag hoe lang het nog het thuis zal zijn van hun religieuze bijeenkomsten. De Apaches voeren een harde strijd tegen het Witte Huis en twee multinationals om te voorkomen dat de plek verandert in een enorme krater.

Mijnbouwgianten BHP en Rio Tinto menen dat recht onder de vlakte een van de grootste kopervoorraden van het Noord-Amerikaanse continent ligt: meer dan een miljard ton, met een waarde van tientallen miljarden dollars. Deze voorraad zou jarenlang in een kwart van de Amerikaanse vraag kunnen voorzien.

De twee bedrijven zijn al decennia gefixeerd op Oak Flat, en hebben sinds een jaar een belangrijke helpende hand in het Witte Huis. President Donald Trump acht het mijnbouwproject cruciaal voor zijn America First-strategie en bestempelde het tot topprioriteit. Wat hem betreft, zijn de VS voor koper veel te afhankelijk van landen als Chili. Het metaal kent vanwege de goede geleiding veel toepassingen - van defensie tot smartphones en van de auto-industrie tot de bouw. „De VS hebben NU koper nodig”, schreef Trump in augustus op sociale media.

Tegenstanders van de mijn - zoals de Apaches - noemde hij in de zomer „on-Amerikaans” en „vertegenwoordigers van andere koper-producerende landen”. Maar de gemeenschap geeft zich niet zomaar gewonnen: in de rechtbank verzetten de Apaches zich tegen de regering en de mijnbouwbedrijven, onder meer door zich te beroepen op de vrijheid van godsdienst.

De kwestie gaat volgens Nosie, aanvoerder van actiegroep Apache Stronghold, over veel meer dan de mijn alleen. Hoe gaat het land om met de oorspronkelijke bewoners? „Dit is een spiegel voor de VS”, zegt hij. „Ze hebben het altijd over democratie, al die mooie woorden. Het is tijd dat ze dat waarmaken.”

Een muurschildering in het centrum van Superior.

FOTO'S MILO VAN BOKKUM

Een van de beekjes op Oak Flat.

‘Doctor Copper’

Wie het dorpje Superior (circa 2.500 inwoners) in de Amerikaanse staat Arizona binnenrijdt, treft een groot billboard dat de uitspraak van Trump lijkt te echoën. „De Verenigde Staten hebben koper nodig, en dat begint in Superior”, staat erop te lezen. Naast de tekst staat „Resolution”, de naam van de joint venture die de Brits-Australische bedrijven Rio Tinto en BHP hebben opgericht om de mijn te exploiteren.

Beide mijnbouwgianten dromen al bijna twee decennia van de enorme koperader hier in het oosten van Arizona, en de relevantie van het project is voor hen het laatste jaar alleen maar toegenomen: de koperprijs steeg in 2025 met ruim 40 procent. Een ton kost inmiddels rond de 13.000 dollar.

„De vraag was altijd al groot, maar nu kan het aanbod het echt niet bijbenen”, zegt econoom Casper Burgering, die voor ABN Amro de energietransitie volgt. Groene technologieën – elektrische auto’s, zonnepanelen – dreven de vraag de afgelopen jaren al op, en daar komt de explosie in AI-datacenters bij. „De prijs stijgt nu echt hartstikke snel.”

Half januari sloot Rio Tinto een deal met Amazon om koper te leveren voor datacenters. Ook als de wereldwijde verduurzaming stagneert, blijft de vraag groot, zegt Burgering. „Het heeft niet voor niets de bijnaam ‘Doctor Copper’: het wordt gebruikt in zoveel sectoren.”

Wat Trump vandaag de dag doet, is niks nieuws. Nu is het alleen voor iedereen zichtbaar

Wendsler Nosie – voorzitter van actiegroep Apache Stronghold

Historisch onrecht

Het idee dat Oak Flat een significant deel van deze vraag voor zijn rekening kan nemen, is al jaren oud. De grond, tientallen kilometers buiten het reservaat waar de Apache-gemeenschap woont, is beschermd natuurgebied, in bezit van de federale overheid. Meer dan tien jaar geleden, onder president Barack Obama, besloot het Congres de grond over te dragen aan Resolution.

Die transfer heeft tot op heden niet plaatsgevonden. Obama en Joe Biden maakten er weinig haast mee; vooral Biden voelde zich ongemakkelijk over de mijnbouwplannen op heilige grond. Trump was in zijn eerste termijn wel een groot voorstander, maar Biden schrapte een plan van de Republikein om de grond over te dragen.

Superior ligt in een gebied waar in de negentiende eeuw veel en bloedig gevochten is tussen het Amerikaanse leger en de Apaches. — FOTO WILD HORIZON/GETTY IMAGES

Nu Trump terug is in het Witte Huis, krijgt hij een nieuwe kans - en hij lijkt gedreven er ooit om de mijn te openen. De president spoorde de betrokken agentschappen aan op te schieten en zette de grondtransfer weer in gang. Dit tot woede van de Apaches, die - samen

met natuurorganisaties die ecologische schade vrezen – gerechtelijke procedures aanspannen tegen deze laatste stap. De jongste zitting was op 7 januari in Phoenix; tot er duidelijkheid is, vindt de overdracht niet plaats.

Nosie ziet in de plannen niets minder dan voortzetting van historisch onrecht tegen *Native Americans*, vertelt hij. „Toen ze de eerste dertien staten aan de Oostkust creëerden, zeiden ze tegen ons in de Midwest: we willen alleen dat gebied, hier zijn onze verdragen, we zullen jullie niet lastigvallen.” Zo ging het niet. „Ze braken al het vertrouwen en elk verdrag.”

Superior ligt in een gebied waar in de negentiende eeuw veel en bloedig gevochten is tussen het Amerikaanse leger en de Apaches. Sporen daarvan kom je overal tegen: het informele symbool van het plaatsje is Apache Leap, een steile rotswand die boven Superior uittorent. Naar verluidt zou een groep Apaches zich hier tijdens de gevechten vanaf hebben gestort om niet in Amerikaanse handen te vallen. Na lang verzet werden de Apaches uiteindelijk gedwongen zich te vestigen in het reservaat verderop.

Wat Nosie betreft, toont de mijn dat de VS niks geleerd hebben. De „kapitalistische, koloniale” aanslag op Native Americans duurt wat hem betreft voort. Trump mag zich extra agressief uitlaten over Native Americans (hij dreigde onder meer de financiering van hun universiteiten stop te zetten), Nosie is er blij mee. „Dit was altijd al aan de gang. Wat Trump vandaag de dag doet, is niks nieuws. Nu is het alleen voor iedereen zichtbaar.”

Mila Besich, burgemeester van Superior, in de raadszaal van het stadhuis.

FOTO'S MILO VAN BOKKUM

Een muurschildering in Superior die de lokale mijnbouwgeschiedenis uitbeeldt.

Enorme kans

Als Mila Besich, burgemeester van Superior, gevraagd wordt wat een goede plek is voor een foto, kiest ze de raadszaal. Die heeft een enorme historische muurschildering van een

mijnwerker, als middelpunt van een allegorie van het plaatsje.

Het verzet van de Apaches valt in Oost-Arizona niet altijd goed. De regio is etnisch gemengd, Native Americans wonen er tussen andere Amerikanen. Sommigen zien in de mijn een enorme kans. Superior kende tot 1982 al kleinschalige kopermijnbouw - over de enorme voorraden was toen nog minder bekend. Resolution wil deels bestaande mijnbouwinfrastructuur gebruiken, zoals de grote schachttoren die boven Oak Flat uitrijst.

„Ik was vier, vijf jaar oud toen mijn ouders ontslagen werden bij de mijn”, vertelt Besich in een kantoortje. De muur hangt vol kaarten van Arizona. „Ik groeide op in een tijd dat de meeste gebouwen dichtgetimmerd waren en er weinig hoop was.”

Besich stamt af van Ieren, Mexicanen en Kroaten die zich vijf generaties terug in de regio vestigden. Ze is een groot voorstander van de mijn, die volgens haar past bij de geschiedenis van Superior en duizenden banen kan opleveren. Verwijzingen naar koper zijn overal te vinden in het dorpje, van het Copper Mountain Motel tot Magma Avenue - de naam van het vroegere mijnbouwbedrijf.

Dingen veranderen. We moeten nadenken over wat we nodig hebben in de wereld

Mila Besich – burgemeester Superior

Na het vertrek van Magma kwam Superior er langzaam weer bovenop. Het profiteert van verkeer op de autoweg naar het westelijk gelegen Phoenix. Maar nog altijd maakt het rommelige plaatsje geen welvarende indruk. Veel huizen en wegen kunnen onderhoud gebruiken.

Ondernemers in het uitgestorven centrum hopen dat de mijn wat bedrijvigheid zal brengen. In haar souvenirwinkel heeft Kathy Long (65) alvast een klein deel met mijnbouwspullen ingericht: veiligheidshesjes, megafoons, oordopjes. „Ik verkocht al veel toen ze bezig waren met de exploratie”, vertelt Long. Nu ligt de verkoop goeddeels stil. „Dat wordt weer meer als de mijn opengaat”, hoopt ze.

Burgemeester Besich vindt het „frustrerend” dat mensen die „niet eens in Superior wonen,

zich mengen in een project dat erg belangrijk is" voor het plaatsje. De opmerking dat de Apaches voortzetting zien van onrecht, beantwoordt de geregistreerde Democraat met een anekdote over een kippenren die vroeger bij haar familie in de tuin stond. „Wij bezitten dat land niet meer en de ren is er niet meer. Het was heel triest, maar dingen veranderen. We moeten nadenken over wat we nodig hebben in de wereld.”

Het is de vraag hoe lang Oak Flats nog het thuis zal zijn van religieuze Apache-bijeenkomsten. — FOTO ANDREW LICHTENSTEIN/GETTY IMAGES

Geen heilige plek

Besich wijst erop dat de scheidslijnen in de regio niet puur lopen tussen Apaches en niet-Apaches; ook onder de Native Americans zijn voorstanders. Het San Carlos Apache-reservaat, tientallen kilometers ten oosten van Superior en Oak Flat, kampt net als veel andere reservaten met hoge werkloosheid en armoede - een gevolg van decennialange structurele achterstelling.

Ook in deze gemeenschap zien sommigen een kans in de mijn. De Kitcheyans, een bekende Apache-familie in de regio, hebben zich regelmatig voor mijnbouw uitgesproken, onder meer in oniniestukken. Volgens hen is Oak Flat een heilige plek.

meer in opmerkingen. Volgens hen is Oak Flat geen heilige plek.

Inmiddels verscheurt de kwestie de Apache-gemeenschap. De huidige voorzitter, Terry Rambler, zei vorig jaar in lokale media dat sommige leden waren omgekocht door Resolution. Hij impliceerde dat dit gold voor zijn tegenstrever in de afgelopen verkiezing voor Apache-voorzitter, Jonathan Kitcheyan. In de berichtgeving bevestigde noch ontkende Kitcheyan dit, en Resolution weersprak de aantijging.

NRC zocht telefonisch contact met Kathleen Kitcheyan, een voormalige voorzitter van de Apache-gemeenschap, die heeft gezegd dat Oak Flat niet heilig is. Daarnaar gevraagd wil ze direct ophangen. „Dat was heel lang geleden. Ik wil me er nu buiten houden.”

Wendsler Nosie, voormalig voorzitter van de San Carlos Apache-gemeenschap en aanvoerder van het verzet tegen de mijn. — FOTO MILO VAN BOKKUM

Activist Nosie begrijpt de verdeeldheid wel. „Er zijn vijftien gemeenschappen van Apaches naar het San Carlos-reservaat gebracht, als een soort gevangenen. Als je met een oostelijke Apache praat, zegt die: ik weet niet of Oak Flat heilig is. Zij hebben hun eigen heilige plekken, tot aan New Mexico. In zekere zin spreken ze de waarheid, maar Resolution maakt hier gebruik van.”

Na een verzoek om een gesprek stuurt Resolution Copper een statement waarin het wijst op „steun uit de gemeenschap”, de vele consultatierondes die hebben plaatsgevonden met Native Americans en de 1 miljard dollar die het project jaarlijks aan de economie van Arizona zal bijdragen. Een lokaal informatiecentrum met onduidelijke openingstijden is op een vrijdag in januari dicht. In de etalage staan producten van koper, zoals buizen en batterijen.

Voor Apache Stronghold blijven na de lopende zaak weinig juridische opties over; het argument dat de vrijheid van godsdienst wordt aangetast, heeft nog niet de doorslag gegeven. Eerder poogde de club de kwestie aanhangig te maken bij het Hooggerechtshof. Daarvan besloot een meerderheid de kwestie aan de lagere rechtbanken over te laten - wat geen oordeel is over wie er gelijk heeft.

De door Trump benoemde conservatieve rechter Neil Gorsuch noemde dit een „treurige fout”, en schreef een felle tegenreactie. „Geconfronteerd met een plan van de overheid om een historische religieuze plek te vernietigen, zijn we het verschuldigd aan de Apaches [deze zaak in behandeling te nemen]. Ze wonen misschien ver van Washington DC, en hun geschiedenis en religieuze praktijken zijn onbekend voor velen, maar dat moet geen verschil maken.”

Nosie had het zelf niet beter kunnen uitdrukken. „Ik hoop dat wij de historische schuld van

de VS naar de voorgrond brengen”, zegt hij. „Dat is waar deze strijd om draait.”

Als hij in zijn pick-up uit Superior vertrekt, begint in de namiddagzon de rotswand van Apache Leap bloedrood op te lichten.

Fusiebesprekingen Glencore-Rio Tinto

Begin januari bleek dat Rio Tinto – een van de twee bedrijven achter Resolution – en concurrent Glencore een fusie overwegen. Niemand twijfelt over de reden: de mijnbouwcombinatie, met 200 tot 300 miljard dollar beurswaarde, zou – al voor de opening van de mijn in Superior – kunnen voorzien in 7 procent van de wereldwijde kopervraag. In zakenmedia wezen analisten erop dat koper voor mijnbouwbedrijven steeds belangrijker is: het is een van de weinige enorme groeimarkten, ten opzichte van het kwijnende ijzererts. Beleggers zijn dan ook groot fan van de deal, die van de twee bedrijven een kopergrootmacht maakt.

 De journalistieke principes van NRC